

SEANCES DU MARDI 31 JANVIER 1984
VERGADERINGEN VAN DINSDAG 31 JANUARI 1984ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERINGSEANCE DU MATIN
OCHTENDVERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1014.

PROJET DE LOI (Discussion):

Projet de loi portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pension.

Discussion générale. — *Orateurs*: M. Wyninckx, Mmes Remy-Oger, Herman-Michielsens, M. Egelmeers, M. le Président, p. 1014.

Vote sur la proposition de M. Wyninckx (rejet), p. 1017.

Orateur: M. Vangeel, rapporteur, p. 1017.

PROJETS DE LOI (Dépôt):

Page 1021.

Le gouvernement:

1. Projet de loi contenant le budget des services du Premier ministre de l'année budgétaire 1984;
2. Projet de loi portant approbation de la Convention internationale sur la recherche et le sauvetage maritimes et de l'Annexe, faites à Hambourg le 27 avril 1979.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 1021.

M. Van In au ministre des Travaux publics et des Classes moyennes sur « les décisions budgétaires et techniques à prendre d'urgence concernant l'aménagement de la route de l'Etat 905 à Bruges ».

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1014.

ONTWERP VAN WET (Bespreking):

Ontwerp van wet houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.

Algemene bespreking. — *Sprekers*: de heer Wyninckx, de dames Remy-Oger, Herman-Michielsens, de heer Egelmeers, de Voorzitter, blz. 1014.

Stemming over het voorstel van de heer Wyninckx (verwerping), blz. 1017.

Spreker: de heer Vangeel, rapporteur, blz. 1017.

ONTWERPEN VAN WET (Indiening):

Bladzijde 1021.

De regering:

1. Ontwerp van wet houdende de begroting van de diensten van de Eerste minister voor het begrotingsjaar 1984;
2. Ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Internationaal Verdrag inzake opsporing en redding op zee en van de Bijlage, opgemaakt te Hamburg op 27 april 1979.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 1021.

De heer Van In tot de minister van Openbare Werken en Middenstand over « de budgettaire en technische beslissingen die dringend dienen te worden genomen in verband met de aanpassing van rijksweg 905 te Brugge ».

M. Vercaigne au ministre de l'Emploi et du Travail sur « les atteintes intolérables portées à la vie privée des chômeurs complets par le bureau régional de l'Onem à Bruxelles ».

M. R. Gillet au ministre de la Région bruxelloise sur « l'intervention de l'Etat central dans le financement des charges de la Région bruxelloise ».

M. Désir:

1. Au ministre de la Région bruxelloise sur « l'accord inacceptable intervenu au sein du gouvernement national à propos des finances de la Région bruxelloise »;
2. A M. Bertouille, ministre de l'Education nationale, sur « le plan de rationalisation et de programmation de l'enseignement fondamental de l'Etat ».

De heer Vercaigne tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over « de onduidbare inbreuken van het gewestelijk RVA-bureau te Brussel op de persoonlijke levenssfeer van de volledig werklozen ».

De heer R. Gillet tot de minister van het Brussels Gewest over « de rijksbijdrage in de financiering van de lasten van het Brussels Gewest ».

De heer Désir:

1. Tot de minister van het Brussels Gewest over « de onaantvaardbare overeenkomst die binnen de nationale regering tot stand is gekomen met betrekking tot de financiën van het Brussels Gewest »;
2. Tot de heer Bertouille, minister van Onderwijs, over « het plan tot rationalisering en programmering van het rijksbasisonderwijs ».

PRESIDENCE DE M. LEEMANS, PRESIDENT VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER LEEMANS, VOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 10 h 10 m.
De vergadering wordt geopend te 10 u. 10 m.

CONGES — VERLOF

MM. Debussère et P. Peeters, à l'étranger; Adriaenssens et Noerens, en mission à l'étranger; Clerdent, empêché; Mme Saive-Boniver, pour raison de santé, demandent congé.

Vragen verlof: de heren Debussère en P. Peeters, in het buitenland; Adriaenssens en Noerens, met opdracht in het buitenland; Clerdent, belet; mevrouw Saive-Boniver, om gezondheidsredenen.

— Ces congés sont accordés.

Dit verlof wordt toegestaan.

MM. Van der Elst, en mission; De Bondt, en mission à l'étranger; Mouton et Rutten, pour raison de santé; Houben, pour des obligations familiales; Friederichs, pour des devoirs administratifs, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce matin.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Van der Elst, met opdracht; De Bondt, met opdracht in het buitenland; Mouton en Rutten, om gezondheidsredenen; Houben, om familie redenen; Friederichs, wegens bestuursplichten.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving.

ONTWERP VAN WET HOUDENDE MAATREGELEN TOT HARMONISERING IN DE PENSIOENREGELINGEN

Algemeene beraadslaging

PROJET DE LOI PORTANT MESURES D'HARMONISATION DANS LES REGIMES DE PENSION

Discussion générale

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van het ontwerp van wet houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.

Nous abordons l'examen du projet de loi portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pension.

De heer Wyninckx heeft het woord gevraagd voor een motie van orde. Hij heeft het woord.

De heer Wyninckx (*motie van orde*). — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, het dagblad *De Standaard* verwoordt er zich vandaag, samen met vele senatoren, over dat in verband met dit belangrijke ontwerp van wet het advies van de Raad van State werd veronachtzaamd.

Op bladzijde 22 van het verslag lezen wij een nogal eigenaardig verhaal.

In de loop van de commissiewerkzaamheden werd er over het ontbreken van dit advies gesproken. Het is misschien nu het ogenblik om erop te wijzen dat de regering, zelfs wanneer zij het advies van de Raad van State vraagt, al te vaak aan deze adviezen voorbijgaat. Het incident dat zich in de loop van de werkzaamheden van de commissie voor de Grondwetsherziening en de Hervorming van de Instellingen in de Kamer van volksvertegenwoordigers niet eenmaal maar tot driemaal toe heeft voorgedaan, bevestigt deze stelling. Het was voor de regering hoogst opportuun geweest mocht zij vooraf over het geheel van dit ontwerp het advies hebben gevraagd en niet alleen over de bevoegdheid.

Mijnheer de Voorzitter, een belangrijk ontwerp als dit verdiende het advies van het hoogste rechtcollege. Wij geloven derhalve dat het niet volstaat dat in de commissie werd gestemd over het niet-aandringen bij de Voorzitter van de Senaat om dit advies te vragen. De geachte voorzitter van de commissie die de werkzaamheden met zeer veel gezag en doeltreffendheid heeft geleid, had ter zake met u een onderhoud waaruit zou gebleken zijn dat het niet opportuun leek dat de commissie er bij u zou op aandringen dit advies te vragen. Ik laat die verantwoordelijkheid aan de commissie.

Dit advies, mijnheer de Voorzitter, had een staal kunnen zijn van een adviesprocedure. Wij geloven echter dat het nog niet te laat is om dit advies uit te lokken. Gezien de verwarring die er op het ogenblik ontstaan is omtrent de verhoudingen tussen de regering en de Raad van State en

tussen de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Raad van State, meen ik dat de Senaat de weg zou moeten wijzen.

Wij dringen er derhalve op aan, mijnheer de Voorzitter, dat de Senaat zich niet zou beperken tot het akte nemen van de beslissing van de commissie, doch zich zou uitspreken over het verzoek dat wij aan u richten namens alle senatoren die begaan zijn met het wel en wee van onze parlementaire instellingen, om dit advies bij spoedprocedure te vragen.

De Senaat zou overigens zijn debat daartoe niet hoeven te onderbreken. Het is perfect mogelijk dat u vandaag op de Raad van State een beroep doet om ten spoedigste een advies uit te brengen, dat wij het debat beginnen, het tot een goed einde brengen en dan kennis nemen van het advies van de Raad van State. Dit debat zal wel een paar dagen in beslag nemen.

Mijn vraag is dus dat de Senaat zich zou uitspreken over mijn voorstel om aan de Voorzitter te vragen zijn bevoegdheid aan te wenden om bij spoedprocedure het advies te vragen van de Raad van State. Wij menen dat dit enkel en alleen de regering en ook de Senaat kan helpen bij een goede afloop van de werkzaamheden over dit ontwerp, waarvan wij het belang hoogschatten en waarvan wij de behandeling op constructieve wijze tot een goed einde wensen te brengen. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Remy.

Mme Remy-Oger. — Monsieur le Président, je voudrais émettre quelques considérations sur le même objet. Je tiens à rappeler que les membres de notre groupe furent de ceux qui estimèrent que l'avis du Conseil d'Etat aurait dû être demandé non seulement sur la compétence, mais aussi et surtout sur le contenu du projet 557, relatif aux régimes de pension.

M. le secrétaire d'Etat nous a signalé, ainsi qu'en atteste le rapport en page 22, qu'en raison de l'urgence qu'il y avait à légiférer en la matière, il n'a pas sollicité cet avis qui aurait retardé de plusieurs mois la discussion du Parlement.

Pourtant, il a eu soin, et l'annexe 6 du rapport en fait état, de consulter toute une série d'organes et d'associations. Je ne dis pas que l'avis de ceux-ci a été nécessairement suivi mais, en tout cas, le ministre a fait la démarche. De même, il a reçu les remarques de la Cour des comptes. Son souci de consultation était évident. Nous aurions voulu qu'il aille jusqu'au bout.

C'est ainsi que certains commissaires ont souhaité, au sein de la commission, voir solliciter l'avis du Conseil d'Etat. Mme le président de la commission a soumis leur demande à votre appréciation. Vous avez estimé que, si tel était le désir de la majorité de la commission, vous soumettriez le projet au Conseil d'Etat. Sept membres ont souhaité cette procédure et treize membres ne l'ont pas estimé nécessaire.

Monsieur le Président, au nom du groupe socialiste, nous réitérons cependant cette demande. L'avis du Conseil d'Etat nous paraît de la plus grande utilité en une matière aussi délicate et complexe que la législation sur les pensions; le rapport élaboré magistralement par les corapporteurs fait justement état de cette complexité et de la difficulté de cette matière.

Aussi, monsieur le Président, nous vous demandons, s'agissant d'un projet qui touche aux droits de tant de gens et parmi les moins favorisés, dans une période aussi difficile que celle que nous vivons, de ne pas avoir le réflexe tout simple de la majorité contre l'opposition, mais de réfléchir au bien-fondé de la demande que nous formulons, en étant convaincu, comme cela a été dit en commission et répété ici par M. Wyninckx, que nous ne faisons pas de la démagogie.

Cette demande d'avis ne devrait pas nécessairement suspendre nos travaux. En effet, un éventuel projet correctif pourrait, par la suite, mettre en pratique les avis du Conseil d'Etat qu'il serait nécessaire de prendre en considération. (*Applaudissements sur les bancs socialistes.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Herman.

Mevrouw Herman-Michielsens. — Mijnheer de Voorzitter, geachte collega's, ik wou enkel twee zaken rechtzetten. Mevrouw Remy heeft al één van mijn opmerkingen overgenomen.

Ten eerste, is het volgens mij niet helemaal juist dat de regering de Raad van State niet heeft geconsulteerd. Zij heeft dit wel gedaan over bevoegdheidsproblemen, gezien die ter zake belangrijk waren, met dien

verstande dat er een zekere spoed was vereist waardoor men het advies heeft willen beperken. Men kan niet om de spoedprocedure verzoeken voor een dergelijk omvangrijk ontwerp waarover de Raad van State in een tiental dagen over de inhoud een advies zou moeten geven. Dat kon niet.

Ten tweede, heeft mijn geachte collega Wyninckx in zijn betoog op een bepaald ogenblik gezegd dat dit na ons gesprek niet opportuun leek te zijn. Dat is niet helemaal de juiste toedracht van de zaak. Uit ons gesprek is gebleken — u hebt daarvoor de diensten van de Senaat geconsulteerd — dat wanneer de regering inzake een ontwerp van wet een gedeeltelijk advies vraagt, het nog nooit is voorgekomen dat dan de Voorzitter van de Senaat aan de Raad van State om een advies verzocht over het ontwerp.

Ik heb aan de commissie meegedeeld dat er geen voorgaande van een dergelijke procedure was, maar dat u mij gezegd had dat een uitgesproken wens van de commissie daarin verandering kon brengen. Voor mij was de uitgesproken wens een stemming. Dit waren mijn opmerkingen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, dames en heren, zoals voor alle ontwerpen heeft de regering inderdaad het advies gevraagd over de bevoegdheden. Dat is natuurlijk een wettelijke verplichting. Het is niet meer daarover dat we het advies van de Raad van State vragen. Maar zoals we dat ook in de commissie hebben gedaan, vragen we een advies ten gronde over het geheel van het ontwerp.

Wij maken de jongste dagen een spektakel mee in verband met de verhouding tussen de regering en de Raad van State. Dat sterkt mij in de overtuiging dat het goed zou zijn mocht de Senaat zich eerst uitspreken over mijn voorstel dat tot doel heeft aan onze Voorzitter een dringende oproep te richten opdat hij het advies van de Raad van State vraagt. Het zou de Senaat en ook de regering sterken.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Egemeers, rapporteur.

De heer Egemeers, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, we hebben in de commissie duidelijk aan de regering de vraag gesteld of zij nog bereid was, tijdens de werkzaamheden van de commissie het advies van de Raad van State te vragen, zonder opschorting van onze werkzaamheden. Het antwoord van de staatssecretaris was, tot onze spijt, negatief.

De regering was dus niet bereid het advies te vragen. Zij moet dat niet, maar is dit wel verplicht met betrekking tot de bevoegdheid. Dat heeft zij gedaan. Ere wie ere toekomt.

Wij menen echter dat het voor een dergelijk ontwerp dat, volgens de verklaringen van de regering, fundamenteel harmoniserend is, wenselijk zoniet noodzakelijk was dat de regering een initiatief had genomen. Er blijft ons dus niets meer over, na het negatief advies van de staatssecretaris, dan op u een beroep te doen, mijnheer de Voorzitter, om te proberen de zaken recht te zetten, zoals onze fractieleider zo duidelijk heeft gezegd. (*Applaus op de socialistische banken.*)

M. le Président. — Je propose que nous examinions aujourd'hui ce projet, comme prévu, et qu'avant de procéder aux votes sur les articles — demain après-midi vraisemblablement —, le Sénat s'exprime sur cette demande.

Het woord is aan de heer Wyninckx.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, ik deel uw bekommerning. Ik heb nochtans een voorstel gedaan dat op redelijke wijze de twee standpunten kan verzoenen. Het is echter duidelijk dat, vooraleer de bespreking van het ontwerp van wet houdende maatregelen tot harmonisering van de pensioenregelingen te beginnen, wij moeten stemmen over mijn tot de Senaat gericht verzoek. Die stemming kunnen wij niet uitstellen tot morgennamiddag. Dit zou een al te eenvoudige manier zijn om te ontsnappen aan een dwingende keuze die door u moet worden gedaan. Nu is de keuze er nog in hoofde van de Senaat en ik vraag de onmiddellijke stemming over mijn voorstel om een verzoek tot u te richten.

De Voorzitter. — Mijnheer Wyninckx, het verslag geeft correct weer wat er is gebeurd. Mevrouw Herman heeft het daarnet ook nog duidelijk geformuleerd.

Ik maak u attent op de bepalingen van artikel 17 van de wet van 9 augustus 1980, die ik uit het hoofd citeer. Luidens dit artikel is de Voorzitter van de Senaat verplicht het advies van de Raad van State te vragen wanneer één derde van de leden van de Senaat of de meerderheid van de leden van een taalgroep daarom verzoekt.

Die bepaling is nieuw. Vroeger was de Voorzitter autonoom bevoegd om advies te verzoeken. U vraagt de stemming, maar ik vrees dat wij niet in aantal zijn.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, dat is niet onze verantwoordelijkheid. Onze fractie is wel in aantal. Ik vraag de naamstemming over mijn voorstel.

De Voorzitter. — Mochten wij niet in aantal zijn, dan moet luidens de bepalingen van ons reglement, de vergadering worden geschorst voor zestig minuten.

Na de schorsing wordt de stemming hervat.

De heer Wyninckx. — Mijnheer de Voorzitter, bij het begin van een bespreking zoals deze is het gebruikelijk dat de Senaat in groten getale aanwezig is. Iedereen mag bij de aanvang van een soortgelijk debat verwachten dat er een stemming plaatsgrijpt. Iedereen had kunnen vermoeden dat de oppositiepartijen zouden aandringen, terecht trouwens, op het vragen van het advies van de Raad van State. Ik kan mij moeilijk akkoord verklaren met een stemming die, bijvoorbeeld, morgenochtend om 10 uur zou plaatsgrijpen. Misschien kan bij wijze van compromis vanmiddag te 14 uur over mijn voorstel worden gestemd.

De Voorzitter. — Mijnheer Wyninckx, de gewijzigde tekst van artikel 28 van het reglement luidt: « Indien bij een hoofdelijke stemming blijkt dat er niet voldoende leden aanwezig zijn om een geldig besluit te nemen, schorst de voorzitter de vergadering voor zestig minuten. Na de schorsing wordt de stemming hervat. »

« Is het quorum nog niet bereikt, dan kan de Senaat overgaan tot de bespreking van de andere agendapunten, die echter niet meer in stemming mogen worden gebracht, en de onbeslist gebleven stemming wordt hervat bij de aanvang de eerstvolgende vergadering, waarvan de Voorzitter dag en uur bepaalt na raadpleging van de commissie voor de parlementaire werkzaamheden. »

De heer Wyninckx. — Akkoord!

De Voorzitter. — Het tweede punt van onze agenda is het ontwerp van wet houdende de begroting van het ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin voor het begrotingsjaar 1984 en de aanpassing van de begroting van hetzelfde ministerie voor het begrotingsjaar 1983.

Wij moeten ons nu uitspreken over de vraag van de heer Wyninckx en van mevrouw Remy.

Zij die de vraag steunen, stemmen « ja ». De anderen stemmen « neen ».

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

76 membres sont présents.

76 leden zijn aanwezig.

31 votent oui.

31 stemmen ja.

42 votent non.

42 stemmen neen.

3 s'abstiennent.

3 onthouden zich.

Le vote fait apparaître que le Sénat n'est pas en nombre.

Uit de stemming blijkt dat het quorum niet aanwezig is.

Ont pris part au vote:

Hebben aan de stemming deelgenomen:

MM. Aerts, André, Basecq, Bens, Boel, Bosmans, Califice, Canipel, Claeys, Close, Coen, Conrotte, De Baere, De Bremaeker, Deconinck, De Cooman, Decoster, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, M. Demuyter, Mme De Pauw-Deveene, MM. De Smeyster, le comte du Monceau de

Bergendal, Egelmeers, Eicher, Férier, Geldolf, Gerits, Gevenois, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Goor-Eyben, MM. Gramme, Grosjean, Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Hubin, Kevers, Knuts, Lagae, Lallemand, Mainil, Marmenout, Matthys, Nicolas, Op 't Eynde, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, W. Peeters, Pouillet, Mme Remy-Oger, MM. Seeuws, Sondag, Tilquin, Trussart, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhaute, Vandenhove, Vandermeulen, Vandezande, Vangeel, Vangronsveld, Vanhaverbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van In, Van Nevel, Van Roye, Vercaigne, Vermeiren, J. Wathélet et Wyninckx.

Se sont abstenus:

Hebben zich onthouden:

MM. De Seranno, Leemans et Van Der Niepen.

Etaient excusés:

Waren verontschuldigd:

MM. Adriaenssens, Clerdent, De Bondt, Debussère, Friederichs, Houben, Mme Jortay-Lemaire, MM. Mouton, Noerens, P. Peeters, Rutten, Mme Saive-Boniver et M. Van der Elst.

Etaient absents:

Waren afwezig:

MM. Akkermans, Aubecq, Bascour, Belot, Bock, Bossicart, Capoen, Chabert, Cooreman, Mme Coorens, MM. Coppens, Cudell, Cuvelier, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. de Bruyne, C. De Clercq, T. Declercq, Decléty, de Clippele, le chevalier de Donnée, Degroeve, Dehaene, Dehousse, Delcroix, Delmotte, Deprez, De Rouck, Descamps, Désir, de Wasseige, Deworme, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, MM. Donnay, Draulans, Février, François, Geens, Gijs, R. Gillet, Mme Godinache-Lambert, M. Goossens, Mme Hanquet, MM. Hiernaux, Hismans, Hoyaux, Humblet, Jandrain, Lagasse, Lagneau, Lahaye, Leclercq, Lepaffe, Lewis, Lutgen, Luyten, Mme N. Maes, M. R. Maes, Mme Mayence-Goossens, MM. S. Moureaux, Pécriaux, Pede, Edg. Peetermans, J. Peetermans, Mme Pétry, MM. Poma, Poulain, Reynders, Smeers, Mme Smitt, M. Spitaels, Mme Staels-Dompas, MM. Thys, M. Toussaint, Th. Toussaint, Mme Tyberghien-Vandenbussche, MM. Uyttendaele, Van Daele, Vandekerckhove, Vanderborcht, Vandermarliere, Vanderpoorten, Vandersmissen, Van houtte, Vannieuwenhuyze, Van Ooteghem, Mme Van Puymbroek, MM. Van Rompaey, Verbist, Waltniel, Weckx et Windels.

De heer Van Der Niepen. — Mijnheer de Voorzitter, ik ben afgesproken met de heer Noerens.

De heer De Seranno. — Mijnheer de Voorzitter, ik heb bij vergissing het stemapparaat van mijn collega, de heer Gijs, gebruikt. Ik wilde mij onthouden.

De Voorzitter. — Akte wordt u daarvan gegeven.

De heer De Seranno. — Uit deze stemming blijkt de afwezigheid van drie van de vier oppositiefracties.

De heer Wyninckx. — In de Kamer van volksvertegenwoordigers is gebleken dat de CVP de Raad van State regelmatig negeert.

De heer Egelmeers. — De meerderheid, waartoe u behoort, mijnheer De Seranno, moet ervoor zorgen dat de Senaat in aantal is. In de commissie is de meerderheid trouwens ook nooit in aantal geweest.

De Voorzitter. — Vermits uit de stemming blijkt dat de Senaat niet in aantal is, moet de vergadering, overeenkomstig ons reglement, voor een uur worden geschorst.

Le Sénat n'étant pas en nombre, conformément au règlement, je suspends la séance pour soixante minutes.

— La séance est suspendue à 10 h 35.

De vergadering wordt geschorst te 10 u. 35.

Elle est reprise à 11 h 55.

Ze wordt hervat te 11 u. 55.

M. le Président. — La séance est reprise.

De vergadering is hervat.

Aan de orde is thans de vraag van de heer Wyninckx, daarin bijgetreden door mevrouw Remy, om uw Voorzitter het advies te laten vragen over het ontwerp van wet houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen.

Het is niet mijn gewoonte telkens als ik naar deze vergadering kom, de Grondwet en alle andere wetten mee te brengen. Daarstraks heb ik artikel 17 uit het hoofd geciteerd, maar misschien is het nuttig dit artikel nu even voor te lezen. Paragraaf 2 van artikel 17 luidt:

« De Voorzitter van de Senaat, van de Kamer van volksvertegenwoordigers of van een gemeenschaps- of gewestraad is verplicht het advies te vragen over de voorstellen van wet of van decreet en over de amendementen op ontwerpen of voorstellen wanneer ten minste één derde van de leden van de Wetgevende Kamer of de betrokken raad erom verzoekt op de door het reglement bepaalde wijze. »

Ik meen dat overeenkomstig paragraaf 1 van artikel 17, de Voorzitter van de Senaat altijd het advies kan vragen. Het is een oude gewoonte in de Senaat dat de Voorzitter zulks doet na raadpleging van de vergadering, wanneer dus de meerderheid bij zitten en opstaan, dat aan de Voorzitter suggereert. Dat lijkt mij overigens zeer democratisch.

Paragraaf 2 van artikel 17 heeft alleen betrekking, wat de ontwerpen betreft, op de amendementen. Wanneer één derde van de vergadering het advies over een amendement meent te moeten vragen, dan moet de Voorzitter dat doen. Dat lijkt mij de juiste betekenis van paragraaf 2 te zijn. Ik wil dus ingaan op de vraag van de heer Wyninckx en mevrouw Remy wanneer de meerderheid dit zou vragen.

Wat uw eerste vraag betreft, mijnheer Wyninckx, moet ik dus eerst de mening vragen van de vergadering. Wanneer de meerderheid om een advies verzoekt, dan zal ik daaraan gevolg geven. Ik geloof dat dit de correcte interpretatie is.

De heer Wyninckx. — Inderdaad.

De Voorzitter. — Eén derde kan alleen slaan op de amendementen.

Wij kunnen hierover bij zitten en opstaan stemmen, maar ik geloof dat de heer Wyninckx de naamstemming verkiest.

De heer Wyninckx. — Dat is duidelijker, mijnheer de Voorzitter.

M. le Président. — Nous passons au vote.

Wij gaan over tot de stemming.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

114 membres sont présents.

114 leden zijn aanwezig.

66 votent non.

66 stemmen neen.

46 votent oui.

46 stemmen ja.

2 s'abstiennent.

2 onthouden zich.

En conséquence, la demande de M. Wyninckx n'est pas adoptée.

Derhalve is de vraag van de heer Wyninckx niet aangenomen.

Ont voté non :

Hebben neen gestemd :

MM. Aerts, André, Bens, Bosmans, Califice, Chabert, Claeys, Close, Coen, Conrotte, Cooreman, Dalem, Mme De Backer-Van Ocken, MM. C. De Clercq, T. Declercq, De Cooman, Decoster, De Kerpel, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Demuyter, De Seranno, Mme D'Hondt-Van Opdenbosch, le comte du Monceau de Bergendal, MM. Geens, Gerits, J. Gillet, Mmes L. Gillet, Goor-Eyben, MM. Gramme, Hatry, Mme Herman-Michielsens, MM. Kevers, Lagae, Lagneau, Mainil, Nicolas, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Pedé, Edg. Peetermans, Poma, Pouillet, Reynders, Smeers, Mme Smitt, MM. Sondag, Tilquin, M. Toussaint, Uyttendaele, Vandenabeele, Van den Broeck, Vandenhoute, Vander-

borgh, Vandermarliere, Vandermeulen, Vangeel, Vangronsveld, Vanha-verbeke, Van Herck, Van Herreweghe, Van houtte, Van Nevel, Vermeiren, Waltniel, J. Wathelet, Weckx et Windels.

Ont voté oui :

Hebben ja gestemd :

MM. Basecq, Boel, Canipel, Capoen, Cudell, De Baere, De Bremaeker, de Clippele, Deconinck, Degroove, Delmotte, Mme De Pauw-Deveen, MM. Désir, De Smeyter, Egelmeers, Eicher, Féris, Geldolf, Gevenois, Grosjean, Hubin, Knuts, Lagasse, Lallemand, Lepaffe, Luyten, Marmenout, Matthys, S. Moureaux, Mouton, Op 't Eynde, Paque, J. Peetermans, W. Peeters, Mmes Pétry, Remy-Oger, MM. Seeuws, Th. Tousse-saint, Trussart, Vandenhove, Vandezande, Van In, Mme Van Puymbroeck, MM. Van Roye, Vercaigne et Wyninckx.

Se sont abstenus :

Hebben zich onthouden :

MM. Van Der Niepen et Leemans.

M. le Président. — L'abstention du président va de soi.

De heer Van Der Niepen. — Ik ben afgesproken met de heer Noerens.

De heer Wyninckx. — Ik stel andermaal vast, mijnheer de Voorzitter, dat de meerderheid in belangrijke mate verstek laat gaan.

De Voorzitter. — Wij vatten nu de behandeling aan van het ontwerp van wet zelf.

Nous abordons maintenant l'examen du projet de loi proprement dit.

De algemene bespreking is geopend.

La discussion générale est ouverte.

Het woord is aan de heer Vangeel, rapporteur.

De heer Vangeel, rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, heren ministers, dames en heren, in de loop van vorige week hebt u het uitgebreid gedrukt verslag ontvangen van de bespreking in de door de Senaat aangestelde bijzondere commissie voor Pensioenen over het « Ontwerp van wet houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen ».

Deze bijzondere commissie heeft in de maanden oktober, november en december 1983, 16 vergaderingen gewijd aan de bespreking van het ontwerp, met zijn 150 artikelen. Hoewel er enkele artikelen zijn weggefallen, onder andere de 5 artikelen met de maatregelen betreffende de pensioenleeftijd in de rechterlijke orde, die samen met het wetsontwerp nr. 562, dat de aanwijzing mogelijk maakt van plaatsvervangende magistraten onder de oprustgestelde magistraten, door de commissie van Justitie worden behandeld, is het aantal artikelen van het besproken ontwerp van wet verhoogd tot 154. Er werden inderdaad een aantal bijkomende artikelen door de commissie aanvaard, ingevolge amendementen van de regering en van de leden van de commissie. In de loop van de maand januari 1984 werden bovendien nog twee vergaderingen van de commissie besteed aan de lezing, wijzigingen, aanpassingen en goedkeuring van het verslag.

Ik meen de tolk te mogen zijn van mijn collega's-verslaggevers, de heren Egelmeers en Conrotte, om dank te zeggen in de eerste plaats aan de heer Henrard, administratief secretaris van de commissie. Zijn uitgebreide, nauwkeurige en duidelijke notities zijn voor ons een belangrijke hulp geweest, omdat onze notities soms wat te beperkt en onvolledig waren ingevolge onze actieve deelname aan de bespreking.

Daarnaast wil ik ook op bijzondere wijze de medewerkers van de staatssecretaris danken. Door hun kennis van de pensioenregelingen in 't algemeen, van de juiste inhoud, draagwijde en bedoeling van de voorgelegde teksten, hebben zij ons, waar nodig, geholpen bij het vinden van de juiste weg in de uitgebreide en vaak ingewikkelde pensioenregelingen, nodig bij het opstellen van het verslag.

Tenslotte wil ik ook de diensten van de Senaat en vooral dan de vertaaldienst danken. Zij hebben in de kortst mogelijke tijd gezorgd voor de vertaling van het lijvig verslag, wat niet eenvoudig is in een wetgeving waarin zoveel technische termen voorkomen, waarvan de juiste vertaling van groot belang kan zijn.

De bespreking is gebeurd op een grondige wijze en in grote openheid. De commissie, speciaal opgericht voor de behandeling van dit ontwerp, waarin leden werden aangeduid, die vertrouwd zijn met de pensioenregelingen, kon hierbij rekenen op een staatssecretaris, die niet alleen een bijzondere kennis heeft van deze materie, maar die vooral en voor de eerste maal de volledige bevoegdheid heeft verkregen over alle pensioenstelsels in ons land, waarop wij reeds jaren aandrongen bij de elkaar opvolgende regeringen.

Zijn voorbereidende brochures *De problematiek van de pensioenen* en *De harmonisering van de pensioenregelingen*, samen met een belangrijke documentatie die ter beschikking werd gesteld van de leden van de commissie, hebben hen uitstekend geholpen.

Maar tijdens de bespreking waren het vooral zijn ruime en klare toelichtingen, met preciseringen en aangepaste voorbeelden, waarvan er verschillende in het verslag werden opgenomen, die de leden van de commissie ertoe in staat hebben gesteld een duidelijk inzicht te krijgen in de voorgestelde teksten. Zij hebben er alleszins voor gezorgd dat de bespreking vruchtbaar en vlot kon verlopen onder het kundig voorzitterschap van mevrouw Herman.

De staatssecretaris stond ook open voor voorstellen die konden leiden tot een grotere harmonisering. Hij kon echter geen voorstellen aanvaarden die belangrijke nieuwe uitgaven zouden veroorzaken, en die het besparende effect van vroeger getroffen maatregelen zouden tenietdoen.

De aangroei van de uitgaven blijven beheersen, was voor hem een opdracht waarvan hij niet kon of wenste af te wijken.

Er werden zoals bekend, drie verslaggevers aangewezen door de commissie, wat zeker het werk van de verslaggeving heeft vergemakkelijkt. Het wordt enigszins moeilijker zich streng te beperken bij dit mondeling verslag, zeker voor iemand die onder meer belast werd met het verslag van de algemene bespreking. Ik zal evenwel mijn best doen om het gras niet weg te maaien onder de voeten van mijn collega's-verslaggevers.

Ik zal nochtans, vermits het ontwerp in maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen voorziet, dit wil zeggen in deze van de openbare sector, deze van de werknemers en deze van de zelfstandigen, noodgedwongen moeten spreken over de drie sectoren, zoals dit ook is gebeurd in de algemene bespreking van het ontwerp.

Dit zal echter slechts in algemene termen gebeuren, en ik zal mij onthouden te spreken over de juiste en gedetailleerde draagwijdte en behandeling van de artikelen en amendementen.

Mijn uiteenzetting op deze tribune zal slaan op:

1. De problematiek in onze pensioenregelingen;
2. De voorgeschiedenis van het ontwerp van wet;
3. De algemene inhoud van het ontwerp, met nadruk op de maatregelen tot harmonisering;
4. De toelichting over de voornaamste punten uit de algemene bespreking;
5. De amendementen in het algemeen.

Ik zal hierin beknopt zijn en u voor nadere toelichtingen verwijzen naar het lijvig gedrukt verslag.

Een eerste punt betreft dus de problematiek in onze pensioenregelingen.

Reeds lang vóór de crisisperiode in toenemende mate moeilijkheden veroorzaakte voor de financiering van de pensioenstelsels, gingen er binnen en buiten het Parlement stemmen op om de wanorde en het gebrek aan harmonie aan te klagen, niet alleen tussen de drie grote stelsels van ambtenaren in de openbare dienst, van werknemers in de privé-sector en van zelfstandigen, maar ook in de regelingen zelf, vooral die voor de ambtenaren, regelingen die zich autonoom hebben ontwikkeld en hebben getracht te beantwoorden aan de eigen kenmerken van de administratieve statuten en opgebouwde loopbanen, zodat wij hier spreken van een mozaïek van 200 stelsels.

Waar in een periode van steeds stijgende welvaart inspanningen werden geleverd, die zelfs nog tijdens de eerste jaren van de crisis konden worden volgehouden om belangrijke aanpassingen tot stand te brengen onder andere in het pensioenstelsel van werknemers uit de privé-sector, terwijl ook een stelsel voor de zelfstandigen werd ingevoerd en regelmatig werd aangepast, werden de ongelijkheden, inherent aan de evolutie van de onderscheiden stelsels, gemakkelijker aanvaard, omdat de minst voordelige pensioenregelingen in hun beginselen, maar ook in hun resul-

taten dichter werden gebracht bij de pensioenregeling van de ambtenaren in openbare dienst, door de meesten, althans in zijn uitkeringen, betracht als de ideale regeling.

In een periode van recessie, voor de pensioenregeling gekenmerkt door een stagnatie in de inkomsten en in de beschikbare budgettaire middelen, terwijl de uitgaven blijven stijgen, vooral wegens demografische factoren, door een groeiend aantal nieuwe gepensioneerden en een langere levensduur, zijn de vooruitzichten op ernstige aanpassingen in de nabije toekomst vrijwel onbestaande.

De totale pensioenuitgaven zijn in 1983 gestegen tot circa 460 miljard, terwijl de staatssussenkomst hiervoor van 1980 tot 1984 is toegenomen van 116,4 miljard tot 175 miljard, zijnde een stijging van 50 pct. in vijf jaar.

Er is echter een belangrijke daling van de inkomsten uit bijdragen als gevolg van de stijgende werkloosheid en de loonmatiging, terwijl in de pensioenregeling voor werknemers de staatssussenkomst sinds 1975 gevoelig werd verminderd omdat dit stelsel nog kon beschikken over belangrijke reserves, die echter ondertussen volledig werden opgebruikt. Zelfs de gevoelige verhogingen van de bijdragen kan niet beletten dat er op het ogenblik slechts een wankel evenwicht kan worden bereikt.

Velen, en niet alleen in de kringen van regering en Parlement, maar ook bij de sociale partners en zelfs in de openbare opinie, zijn bezorgd en ongerust. Bij sommigen, misschien vooral ouderen, kan dit aangroei tot een angst, waarvan anderen misbruik trachten te maken voor handelsdoeleinden, door het verder bestaan van de wettelijke pensioenstelsels en hun veiligheid en efficiëntie in twijfel te trekken en extra-legale en aanvullende verzekeringen meer dan ooit te propageren.

Het is begrijpelijk dat in dergelijke moeilijke tijden, met weinig mogelijkheden van ernstige verbeteringen voor de minder voordelige pensioenregelingen, de bestaande ongelijkheden meer worden aangevoeld en duidelijker worden verwoord en aangeklaagd.

Enkele woorden over de voorgeschiedenis van het ontwerp.

Alhoewel er, zoals ik al heb gezegd, nog wel enkele maatregelen werden getroffen, die voor sommige categorieën een verbetering brachten in hun pensioen, zoals de invoering van een gewaarborgd minimumpensioen in het pensioenstelsel voor werknemers met een volledige of minstens een tweedelooppbaan, de gelijkstelling van de bedragen voor mannen en vrouwen, de aanpassing van het vakantiegeld en andere, waren de meeste maatregelen onder deze en vorige regeringen erop gericht de stijging der lasten te beheersen en de inkomsten te verhogen.

Wij kunnen hiervoor best verwijzen naar het verslag en inzonderheid naar de bijlagen II en V, wat betreft de maatregelen die werden getroffen in de jaren 1982 en 1983.

Maar ook voordien werden in vorige regeringen in budgettaire wetten, in programma- en herstellwet, besparingsmaatregelen ingeschreven. De besparingsmaatregelen betroffen vooral de aftopping in de hoge pensioenen, het terugbrengen van het aantal toegevoegde jaren, de beperking inzake cumulatie van pensioenen, de uitbreiding van de regeling van cumulatie van een pensioen met een inkomen uit een beroepsactiviteit, de cumulatie van een pensioen met een vergoeding voor arbeidsongeval of beroepsziekte, de blokkering van hogere pensioenen door beperkte aanpassing aan het indexcijfer, het nieuwe indexeringssysteem van de sociale vergoedingen, de eenheid van loopbaan, de begrenzing van de lonen voor de berekening van de pensioenen.

Bij deze maatregelen was echter ook de harmonisering één van de basisgedachten. De regering was echter van oordeel dat de inspanning van harmonisatie en vereenvoudiging moest worden voortgezet en dat zij ter zake andere initiatieven moest nemen. Het ontwerp van wet dat wij thans bespreken wil dan ook een aantal bijkomende maatregelen voor harmonisering realiseren.

Het ontwerp dat werd besproken, is gedurende anderhalf jaar voorbereid. Alle betrokken pensioenadministraties van ambtenaren, werknemers en zelfstandigen hebben hieraan mede gewerkt, wat mogelijk was door de samenvoeging van de bevoegdheden inzake pensioenen in de hand van de staatssecretaris voor Pensioenen.

Over het voorontwerp werd ruim overleg gepleegd met alle betrokken kringen, van men terugvindt in het verslag en bijlage VI. Het ontwerp werd daarna herschreven en in de mate van het mogelijke werd tegemoetgekomen aan de opmerkingen die waren binnengekomen. De vakbondsorganisaties van de openbare diensten hebben hierbij erkend dat het ontwerp nr. 557, waarvan zij wensten dat het zou worden voorgelegd

aan het Parlement, een aantal sociaal-nuttige bepalingen bevat, waarvan talrijke tot hun vroegere eisen behoren.

Ik wil nog doen opmerken dat door het indienen van een amendement door de regering, nog voor het ontwerp in de commissie werd besproken, de overeenkomst tussen de regering en de representatieve vakorganisaties ingevolge de staking in de openbare sector werd geëerbiedigd.

Hierbij wordt bepaald dat het Fonds voor Overlevingspensioenen wordt behouden en wordt het karakter van uitgesteld loon, dat het rustpensioen in openbare dienst heeft, behouden.

Anderzijds werd bij de bespreking ook duidelijk gesteld dat het beginsel van de proportionaliteit niet betekent dat de pensioenen van de openbare diensten rechtstreeks in verhouding staan tot de bijdrage. Het rustpensioen blijft berekend op 75 pct. van de gemiddelde wedde van de laatste vijf jaren.

Ik wil hier ook doen opmerken dat tijdens de bespreking in de commissie een aantal amendementen door de regering werden ingediend om, waar nodig, tegemoet te komen aan de opmerkingen van het Rekenhof, waarvan men de tekst vindt in bijlage IX.

Ik weid even uit over de inhoud van het ontwerp.

Uitgaande van een aantal beginselen worden in het ontwerp verschillende maatregelen voorgesteld tot harmonisering van de pensioenregeling. Het streven naar meer overeenstemming tussen de drie grote pensioenregelingen, met name deze voor ambtenaren, werknemers en zelfstandigen, kan door iedereen op prijs worden gesteld. Maar vooral ook de poging om de onvoorstelbare verscheidenheid in de pensioenstatuten van de openbare diensten zoveel mogelijk weg te werken, zal worden gewaardeerd. Dit is de bedoeling van het ontwerp; volledige eenvormigheid wordt hierbij niet nagestreefd. Een aantal welbewust gekozen maatregelen worden voorgesteld als een belangrijke nieuwe fase in de harmonisering, die kan leiden tot vereenvoudiging en duidelijkheid.

Ik wil graag de maatregelen bondig toelichten, het verband leggen met de beginselen die eraan ten grondslag liggen en daarbij het harmoniserend effect onderstrepen.

Ten eerste, van het principe dat alle pensioenregelingen moeten steunen op de betaling van bijdragen, zoals dit reeds het geval is voor de pensioenen van de werknemers en de zelfstandigen en dat in het oorspronkelijk ontwerp ook werd voorgesteld voor de pensioenregeling van het overheidspersoneel, is afgeweken als gevolg van het akkoord tussen de regering en de vakbonden van het overheidspersoneel na de staking enkele maanden geleden.

Het rustpensioen in de overheidssector blijft een gratis pensioen, een uitgesteld loon en de opbrengst van de bijdragen wordt verder gestort in een Fonds voor Overlevingspensioenen ter financiering van de overlevingspensioenen. Het eventueel te verwachten overschot mag, ingevolge hetzelfde akkoord, worden gebruikt voor de financiering van de uitgaven op de begroting van Pensioenen, dit wil zeggen voor de rustpensioenen. Dit saldo wordt trouwens al vele jaren aangewend om een gedeelte van de uitgaven van de rustpensioenen te betalen. De regering heeft dit akkoord gerespecteerd en het ontwerp in die zin geamendeerd.

Het tweede principe is dat van de proportionaliteit, dat zijn toepassing vindt in de drie stelsels.

Allereerst ga ik dieper in op de toepassing in de overheidssector.

Voor de rustpensioenen brengt dit geen wijzigingen mee: het pensioen blijft berekend op de gemiddelde wedde van de laatste vijf jaren. Voor de berekening van het rustpensioen volgens de loopbaan wordt wel een aanzienlijke verbetering voorgesteld in die zin dat in de toekomst, ook de gepresteerde jaren vóór 19 jaar zo nodig in aanmerking kunnen komen, wat reeds het geval is in de zogenoemde sociale pensioenstelsels. Alleszins dus een gunstige harmoniseringsmaatregel.

De belangrijkste verandering en verbetering vindt men in de voorstellen van de nieuwe berekening van het overlevingspensioen in de openbare sector. Hier wordt gestreefd naar grote overeenstemming met de berekening van de overlevingspensioenen voor werknemers en zelfstandigen.

Op het ogenblik is het overlevingspensioen in de openbare sector in principe gelijk aan 30 pct. van de gemiddelde wedde van de laatste vijf jaren van de loopbaan van de overleden echtgenoot. Dit percentage wordt verhoogd met 1 pct. voor elk dienstjaar boven de 20 jaar tot een maximum van 50 pct. Voor weduwen met kinderen ten laste wordt een verhoging toegekend van 5 pct., 3 pct. en 2 pct. respectievelijk voor het eerste, het tweede en elk van de volgende kinderen.

Het ontwerp voorziet in een nieuwe berekening. Het overlevingspensioen wordt gelijk aan 60 pct. van de gemiddelde wedde van de laatste vijf jaren, evenredig aan de loopbaan van de overleden echtgenoot, begrensd tot 50 pct. van de bezoldiging van het laatste jaar, eventueel met aftrek van de pensioenen toegekend in andere regelingen wanneer het overlevingspensioen uit de openbare sector niet volledig is. In een verhoging voor de kinderen ten laste wordt echter niet meer voorzien.

Voor de vaststelling van de loopbaan tellen ook de jaren mee waarvoor geen bijdragen werden betaald, wat thans niet het geval is.

Dus alle jaren die in aanmerking komen voor de berekening van het rustpensioen, ook deze vóór 19 jaar, tellen mee voor de berekening van het overlevingspensioen. Het is de omkeerbaarheid of reversibiliteit.

Dit belangrijk element wordt behouden in het voordeel van de rechtverkriggende op het overlevingspensioen, hoewel, als uitvloeisel van het akkoord met de vakbonden, de regering hiervan had kunnen afzien.

Voor de verdere toelichting met aangepaste voorbeelden, kan ik verwijzen naar de bladzijden 48 tot 53 van de gedrukt verslag.

Ik wil de nadruk erop leggen, ten eerste, dat door de nieuwe berekening een ruime harmonisering tot stand komt met de pensioenregelingen van de werknemers en de zelfstandigen, ten tweede, op het feit dat vooral voor jongere weduwen, dit wil zeggen voor diegenen wier echtgenoot slechts een korte loopbaan kan hebben wegens vroegtijdig overlijden, de berekening veel gunstiger uitvalt. Dit is ten andere sinds vele jaren een betrachting van de vakbondsorganisaties van het overheidspersoneel.

De thans bestaande verhoging voor weduwen met kinderlast werd niet langer behouden, omdat anders een nieuwe ongelijkheid zou tot stand komen ten nadele van de weduwen van werknemers en zelfstandigen die voor hun kinderen de verhoogde kinderbijslag en wezenbijslag ontvangen, wat ook het geval is voor weduwen van ambtenaren.

Voor de berekening van de pensioenminima wegens ongeschiktheid, bepaalt het ontwerp dat rekening wordt gehouden met de referentiebezoldiging, met de belangrijkheid van de invaliditeit en met de gezinstoestand.

In het stelsel van de werknemers is het beginsel van de proportionaliteit volledig toegepast sinds verschillende jaren.

Wat de zelfstandigen betreft, wordt in het ontwerp voorgesteld dat hun pensioen geleidelijk vanaf 1985 zou worden vastgesteld in evenredigheid tot de betaalde bijdragen.

Dit betekent dat het pensioen slechts binnen 45 jaar voor de mannen en 40 jaar voor de vrouwen volledig in verhouding zal kunnen staan tot de bijdragen die werden betaald. De proportionaliteit telt slechts voor de toekomst.

Hierbij wordt er ook rekening mee gehouden dat de bijdrage van de zelfstandigen ongeveer de helft bedraagt van de pensioenbijdrage van de werknemers, dit wil zeggen 8,26 pct. tegenover 16,36.

Het beginsel van de proportionaliteit wordt echter in elk der pensioenregelingen afgezwakt door de invoering van een minimum- en een maximumbedrag. In de regeling voor de werknemers en de zelfstandigen is dit maximum een gevolg van de beperking van de bezoldigingen of inkomsten die in aanmerking komen voor de berekening van het pensioen.

Ingevolge het derde beginsel, dit van de mobiliteit, wordt voorgesteld dat de rechten die voortvloeien uit de loopbaanjaren behouden blijven in geval van overgang naar een ander stelsel. Dit heeft enkel zijn belang voor de pensioenen in de overheidssector. Wie op dit ogenblik de overheidssector verlaat vóór zijn pensioengerechtigde leeftijd verliest al zijn rechten op pensioen van de openbare sector.

Na overdracht van zijn pensioenbijdragen kan men echter voor die jaren pensioen bekomen van het stelsel van de werknemers, wat natuurlijk dit stelsel bezwaart.

Het ontwerp bevat het behoud van de pensioenrechten in de overheidsregeling, voor zover men ten minste vijf jaar dienst heeft gehad in openbare dienst. Dit recht geldt enkel voor wie sinds 1 januari 1977 de openbare dienst heeft verlaten. Het kan ingaan vanaf de leeftijd van 60 jaar.

De gelijkheid van mannen en vrouwen is het vierde beginsel waarop het ontwerp steunt.

Op grond van dit beginsel wordt voorgesteld het minimumpensioen in het pensioenstelsel van de openbare sector gelijk te maken voor mannen en vrouwen, wat reeds het geval is in de sociale pensioenstelsels

en het gezinspensioen niet alleen aan de man, maar ook aan de vrouw toe te kennen, wanneer de echtgenoot, man of vrouw, ten laste is in de sociale pensioenstelsels.

In de sector van de ambtenaren brengt dit geen wijziging vermits er geen onderscheid bestaat tussen gezinsbedrag en bedrag als alleenstaande. Er wordt ook voorgesteld een overlevingspensioen toe te kennen aan de langstlevende echtgenoot, wat betekent dat naast het bestaande weduwnepensioen, een weduwnaarspensioen wordt ingevoerd en dit in alle regelingen.

De harmonisering die praktisch volledig is, ligt in de lijn van wat door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wordt gewenst.

Tenslotte is in maatregelen voorzien ter verbetering van het beheer van de pensioenen, het invoeren van een bijzondere steekkaart voor alle overheidsambtenaren en de toekenning van een identificatienummer voor ieder gepensioneerd.

De bedoeling hiervan is duidelijk: het administratief werk vereenvoudigen; het onderzoek van de dossiers verkorten; de problemen die kunnen rijzen bij toepassing van cumulatierregels, indexering, roerende voorheffing, inhouding voor ziekteverzekering en andere, op te lossen; een meer samenhangend sociaal beleid mogelijk maken; beschikken over een permanente en volledige inventaris en betrouwbare statistische gegevens voor alle gepensioneerden.

Er worden in het ontwerp ook maatregelen voorgesteld waardoor de termijnen voor de pensioenaanvragen eenvormig worden gemaakt voor alle stelsels en andere waardoor reeds lang betwiste punten uit het verleden in de pensioensector van de ambtenaren een wettelijke oplossing krijgen.

Om het lezen en het toepassen in de sector te vergemakkelijken werden ook volledige titels over de overlevingspensioenen en de minimapensioenen herschreven, waardoor een hele reeks oudere teksten moesten worden opgeheven.

Tot daar een geresumeerd rapport over de inhoud van het ontwerp.

Voor de algemene bespreking verwijs ik in belangrijke mate naar het gedrukt rapport maar wens toch de aandacht te vestigen op enkele belangrijke punten.

Ten eerste, op de vraag van enkele leden of voor de Koninklijke Commissie ter voorbereiding van de codificering, de harmonisering en de vereenvoudiging van de sociale zekerheid nog wel een taak blijft weggelegd voor de pensioensector, werd duidelijk gesteld dat dit ontwerp, na de maatregelen die reeds werden getroffen in de voorbije jaren, slechts een verdere fase, hoe belangrijk ook, betekent in de harmonisering van de pensioenstelsels.

Er zullen echter nog andere belangrijke harmoniseringsmaatregelen nodig zijn.

Ten tweede, wilde ik even uitweiden over de vraag, de Raad van State over het ontwerp te raadplegen ten gronde. Daarover is echter vanochtend al voldoende gesproken. Ik kom daar niet meer op terug.

Ten derde, is er het akkoord tussen de regering en de vakbonden waarvan de tekst in bijlage I is opgenomen. Daarover werden heel wat vragen gesteld.

De staatssecretaris antwoordde hierop: dat dit enkel betrekking heeft op de overheidspensioenen en slechts slaat op één punt van het ontwerp, namelijk de aanwending van de pensioenbijdragen; dat het akkoord een vergelijk inhoudt waarbij de bijdragen verder terechtkomen in het Fonds voor Overlevingspensioenen, maar waarbij ook wordt aanvaard dat de te verwachten overschotten zouden worden toegewezen aan de uitgaven die op de begroting van Pensioenen voor de rustpensioenen voorkomen; dat dit akkoord volledig wordt geëerbiedigd door het door de regering ingediende amendement bij het opschrift van titel V van Boek I en bij artikel 61; dat aldus het karakter van uitgestelde wedde van de pensioenen van de openbare sector wordt behouden; dat wat de aanpassing aan de memorie van toelichting betreft in verband met de proportionaliteit, voorkomend in punt b van het akkoord, kan worden verwezen naar zijn inleidende uiteenzetting; dat, tenslotte, voor de eventuele aanpassing van het koninklijk besluit nummer 30, gewacht wordt op de vakbonden die de sociale gevallen ontstaan door dit koninklijk besluit zullen meedelen aan de staatssecretaris.

Wat de harmoniseringsmaatregelen en besparingen betreft, waren twee tegengestelde stromingen in de commissie aanwezig. Voor de enen is het ontwerp ontoereikend voor een echte harmonisering, voor de anderen gaan de voorgestelde maatregelen te ver. Men kan het erover eens zijn dat

de voorgestelde maatregelen geen besparingen betekenen, integendeel. De staatssecretaris gaf dit toe. Het is een gevolg van het feit dat in ruime mate rekening werd gehouden met de opmerkingen tijdens het overleg, waardoor de geplande besparingen werden afgezwakt.

Er werden echten, door vroegere maatregelen, vooral in de openbare sector, heel wat besparingen tot stand gebracht. Harmoniseren kan niet steeds besparen betekenen, zoniet zou dit leiden tot een nivellering naar beneden.

Op een vraag van een lid dat betreurt dat het individueel recht op pensioen voor ambtenaren wordt afgeschaft, antwoordt de staatssecretaris duidelijk ten eerste, dat een dergelijke bewering onjuist is voor de normale pensioenen: er wordt niets veranderd, het pensioen wordt voor iedereen berekend op 75 pct. van de gemiddelde wedde van de laatste vijf jaren en in verhouding tot de loopbaan; ten tweede, dat wat de minimumpensioenen betreft waarvan het supplement ten laste van de gemeenschap valt, een aantal voorwaarden worden ingebouwd en dat hierbij onder andere rekening wordt gehouden met de gezinstoestand omdat de behoeften van een alleenstaande niet dezelfde zijn als die van een gezin.

Aan een lid dat vraagt samenwonenden te beschouwen als gehuwden voor het vaststellen van de pensioenrechten wordt gemeld dat, al is zulks naar billijkheid misschien verantwoord, dit nieuwe begrip zou leiden tot een grondige wijziging van de sociale regelingen en vooral van de overheidsstelsels, wat niet mogelijk is ingevolge het voornoemd akkoord.

Er wordt bovendien gewezen op een aantal praktische moeilijkheden bij de toepassing van dat nieuw begrip en op de nieuwe rechten die ook als gevolg hiervan bij samenwonenden zouden kunnen ontstaan. Wij denken hier bijvoorbeeld, aan een overlevingspensioen ingevolge het samenwonen. De vraag wordt gesteld of dergelijke maatregelen niet zouden moeten samengaan met identieke maatregelen inzake het belastingrecht.

Op een vraag omtrent de extra-legale pensioenen, antwoordt de staatssecretaris dat deze pensioenen verschillen van onderneming tot onderneming. In particuliere ondernemingen maken ze deel uit van een contract tussen werkgever en werknemer dat principieel moeilijk kan beperkt of geharmoniseerd worden. In instellingen van openbaar nut moet een onderscheid worden gemaakt naargelang de extra-legale pensioenen voortkomen uit werkgevers- of werknemersbijdragen. Deze problematiek zal verder van naderbij moeten worden bestudeerd.

In verband met de invoering van de proportionaliteit van het pensioen voor de zelfstandigen is er zowel tijdens de algemene bespreking als tijdens de bespreking van de artikelen heel wat gezegd. Ik laat de nadere toelichting hieromtrent over aan collega Egemeers.

Ik beperk mij met te zeggen dat sommigen eerder voorstander zijn van de verhoging van de minimumbedragen. Zij vrezen voor de hoge lasten die uit het invoeren van de proportionaliteit zouden voortvloeien in de toekomst en dat zij de ambitie niet hebben, in alle omstandigheden, voor iedereen de bereikte levensstandaard te waarborgen.

De staatssecretaris heeft hierbij verwezen naar het advies van de werkgroep voor het sociaal statuut van de zelfstandigen opgenomen in bijlage XII en de tabellen in bijlage VII van het verslag.

Op de amendementen wil ik niet diep ingaan. Mijn collega's-rapporteurs zullen dit zeker doen. Ik wil alleen doen opmerken dat er verschillende amendementen werden aangenomen.

De amendementen die uitgingen van de regering, hadden vooral betrekking op het akkoord tussen de regering en de vakbonden van het overheidspersoneel of beantwoordden aan de opmerkingen van de Raad van State of van het Rekenhof.

De amendementen van de leden van de commissie gaven blijk van de bekommernis om de harmonisatie nog te verbeteren, om sommige procedures te wijzigen ten voordele van de pensioenaanvragers en om het minimumpensioen voor de zelfstandigen te waarborgen.

De amendementen die een belangrijke financiële weerslag hadden, konden door de staatssecretaris niet worden aanvaard en werden door de commissie verworpen.

Ik wil erop wijzen dat zeer vele artikelen eenparig werden goedgekeurd. Bij de stemming over het geheel van het ontwerp werd geen enkele tegenstem genoteerd. Het ontwerp werd door de commissie aangenomen met 13 stemmen voor en 5 onthoudingen.

Ik verzoek de Senaat dan ook de commissie te volgen en het ontwerp goed te keuren. (Applaus op alle banken.)

De Voorzitter. — Ik stel voor de werkzaamheden van de ochtendvergadering nu te beëindigen. (*Instemming.*)

Wij zetten de bespreking van dit wetsontwerp deze namiddag te 14 uur voort. Wij zullen dan de inleidende uiteenzetting horen van de twee andere rapporteurs, de heren Conrotte en Egelmeers.

PROJETS DE LOI — ONTWERPEN VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — Le gouvernement a déposé:

1° Un projet de loi contenant le budget des services du Premier ministre de l'année budgétaire 1984;

De regering heeft ingediend:

1° Een ontwerp van wet houdende de begroting van de diensten van de Eerste minister voor het begrotingsjaar 1984;

Ce projet de loi est renvoyé:

1° A la commission des Finances (crédits: secteur Premier ministre);

2° A la commission de l'Intérieur (crédits: secteur Fonction publique);

3° A la commission de l'Enseignement et de la Science (crédits: secteur Politique et Programmation scientifique);

Dit ontwerp van wet wordt verwezen:

1° Naar de commissie voor de Financiën (kredieten: sector Eerste minister);

2° Naar de commissie voor de Binnenlandse Aangelegenheden (kredieten: sector Openbaar Ambt);

3° Naar de commissie voor het Onderwijs en de Wetenschap (kredieten: sector Wetenschapsbeleid en Programmatie);

2° Un projet de loi portant approbation de la Convention internationale sur la recherche et le sauvetage maritimes et de l'Annexe, faites à Hambourg le 27 avril 1979.

2° Een ontwerp van wet houdende goedkeuring van het Internationaal Verdrag inzake opsporing en redding op zee en van de Bijlage, opgemaakt te Hamburg op 27 april 1979.

Ce projet de loi sera imprimé et distribué.

Dit ontwerp van wet zal worden gedrukt en rondgedeeld.

Il est renvoyé à la commission des Relations extérieures.

Het wordt verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

Demandes — Verzoeken

M. le Président. — Le bureau a été saisi des demandes d'interpellation suivantes:

1° De M. Vercaigne au ministre de l'Emploi et du Travail sur «les atteintes intolérables portées à la vie privée des chômeurs complets par le bureau régional de l'Onem à Bruxelles»;

Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen:

1° Van de heer Vercaigne tot de minister van Tewerkstelling en Arbeid over «de onduidbare inbreuken van het gewestelijk RVA-bureau te Brussel op de persoonlijke levenssfeer van de volledig werklozen»;

2° De M. Van In au ministre des Travaux publics et des Classes moyennes sur «les décisions budgétaires et techniques à prendre d'urgence concernant l'aménagement de la route de l'Etat 905 à Bruges»;

2° Van de heer Van In tot de minister van Openbare Werken en Middenstand over «de budgettaire en technische beslissingen die dringend dienen te worden genomen in verband met de aanpassing van rijksweg 905 te Brugge»;

3° De M. Roland Gillet au ministre de la Région bruxelloise sur «l'intervention de l'Etat central dans le financement des charges de la Région bruxelloise»;

3° Van de heer Roland Gillet tot de minister van het Brussels Gewest over «de rijksbijdrage in de financiering van de lasten van het Brussels Gewest»;

4° De M. Désir au ministre de la Région bruxelloise sur «l'accord inacceptable intervenu au sein du gouvernement national à propos des finances de la Région bruxelloise»;

4° Van de heer Désir tot de minister van het Brussels Gewest over «de onaantvaardbare overeenkomst die binnen de nationale regering tot stand is gekomen met betrekking tot de financiën van het Brussels Gewest»;

5° De M. Jules Peetermans à M. Bertouille, ministre de l'Education nationale, sur «le plan de rationalisation de l'enseignement fondamental de l'Etat».

5° Van de heer Jules Peetermans tot de heer Bertouille, minister van Onderwijs, over «het plan tot rationalisering en programmering van het rijksbasisonderwijs».

La date de ces interpellations sera fixée ultérieurement.

De datum van die interpellaties zal later worden bepaald.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 12 h 35 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten te 12 u. 35 m.*)

1022